

شادی؛ خودارزنده سازی طبیعت گرایی ارزش مداری

تنظیم: گلناز موسوی

محوریت شادی دانش آموز در این نشریه، ما را بر آن داشت در پیچه‌ای به دریافت و افکار دانش آموزان از این مفهوم باز کنیم. از آنجا که نقاشی یا تصویرسازی، ابزاری است که کودک به کمک آن، نوعی ارتباط روحی با دیگران برقرار می‌کند و می‌توان از این طریق با روحیات، تمایلات و شخصیت او آشنا شد، نقاشی کشیدن را گزینه مناسبی به ویژه برای کوچکترها یافتیم. پس با رفتن به مدارس پیش دبستانی، پایه‌های اول و دوم دبستان جوادالائمه و طرح موضوعاتی متناسب با درک و توان ترسیم‌گری آن‌ها، با نقاشی‌های متنوع و جالبی از مفهوم شادی روبه‌رو شدیم. در هر پایه، پرسش‌ها این چنین بود:

پیش دبستان: وقتی شاد هستید صورت شما چگونه است؟
پایه اول دبستان: چه کارهایی در کلاس و محیط مدرسه انجام می‌دهید که شما را شاد می‌کند؟
پایه دوم دبستان: چه کارهایی در کلاس و محیط مدرسه انجام می‌دهید که معلمان را شاد می‌کند؟

از بچه‌ها خود را در طبیعت کشیده‌اند که گویای نیاز دانش آموزان به قرار گرفتن و فعالیت در محیط‌های طبیعی است؛ محیط‌هایی که برای رشد بهتر آن‌ها باید فراهم شود.

۳- ارزشگرایی یا مادی‌گرایی: «کودک در صورت ارائه توانمندی‌ها و یا دادن هدایای مادی باعث شادی معلم یا دیگران شود.»

کودکان از سن پایین باید یاد بگیرند که می‌توانند با ارائه توانمندی‌هایشان شاد شوند. نقاشی‌های پایه دوم دبستان نشان داد ۳۰ درصد از بچه‌ها به ارزش‌مداری گرایش دارند. پس با به کارگیری روش‌هایی که تقویت ارزش‌گرایی را در محیط آموزشی و تربیتی کودک به دنبال دارد، می‌توانیم این ویژگی را در آن‌ها پرورش دهیم.

به نظر می‌رسد این نقاشی‌ها در پیچه‌ای به دنیای درونی دانش آموزان ما گشوده است و توانسته‌ایم برخی از دریافت‌های دانش آموزان این چند پایه از مفهوم شادی، که ما هم در آن سهمی داریم را بشناسیم. در نشستی با مدیران مجموعه، درباره جنبه‌های این برنامه گفت‌وگو کردیم و تصمیم گرفتیم بیش از گذشته با کمک ابزارهای لطیف و تعاملی چون هنر، ابتدا زمینه‌های شناخت وضع موجود و سپس یافتن راهکارهای موثر برای رشد سالم دانش آموزان را گام به گام فراهم سازیم.

دانش آموزان ۲۸ کلاس در چندین مدرسه، بعد از آگاهی از موضوع، با شور و حال خوبی شروع به کشیدن افکار خود کردند. نقاشی‌ها را جمع‌آوری، در پایه‌ها تفکیک و از کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی با زمینه تخصصی تحلیل نقاشی کودک، خانم طاهره حصیب، برای مشاهده آن‌ها دعوت کردیم. از نگاه کارشناس، با وجود متغیرهای متعدد قابل بررسی، در مجموع نقاشی‌ها، محورهایی برجسته‌تر بود:

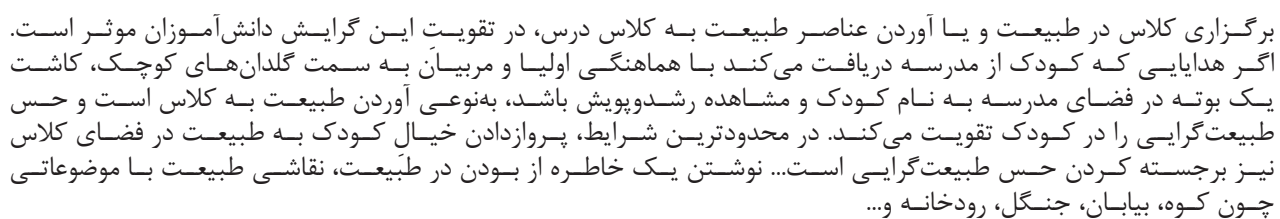
۱- خودارزنده سازی یا نازنده سازی کودک: «فرد اعضای بدن خود را به طور کامل و بادقت یا ناقص و بدون دقت بکشد.» کودکانی که دارای حس ارزشمندی نسبت به خود هستند، در نقاشی‌ها تصویر کاملی از خود ارائه می‌دهند. پژوهش‌های زیادی نشان داده یکی از مولفه‌های شادی، داشتن اعتماد به نفس است. کودکانی که خود را کامل نمی‌کشند، اعتماد به نفس کمتری دارند. با شمارش نقاشی‌ها مشخص شد ۷۳ درصد از بچه‌ها در پیش دبستانی، خود را کامل کشیده‌اند. به این معنی که آن‌ها اعتماد به نفس خوبی دارند و کودکان خودارزنده سازی به شمار می‌روند.

۲- طبیعت‌گرایی یا انجماد کودک: «فرد خود را در طبیعت و یا فضای ساختمانی ترسیم کند.» کودکانی که با طبیعت ارتباط برقرار می‌کنند و شادی را آمیخته‌ای از محیط طبیعی و خود می‌دانند، دارای شادی‌های بادوام‌تری هستند. شمارش نقاشی‌های پایه اول نشان داد ۴۸ درصد

راهکارهای پیشنهادی کارشناس برای تقویت خودارزنده‌سازی در محیط کلاس و مدرسه:

بیشتر از خانواده، مربیان و معلمان در حس ارزنده‌سازی کودک نقش دارند. اگر مربی به‌خاطر تفاوت‌هایی که بین موقعیت و منش کودکان است، بین آن‌ها فرق بگذارد، حس خودارزنده‌سازی فرد را کاهش می‌دهد. کلاس گروه است و اگر کسی طرد شود، حس خودارزنده‌سازی‌اش کاهش پیدا می‌کند. معلم حساس این قدرت‌ها را در کلاس شناسایی می‌کند. هر چه کودکان خود آگاهی بالاتری داشته باشند و بر توانمندی‌ها و نقاط ضعف خود مسلط باشند، ارزنده‌تر هستند. از این‌رو معلم می‌تواند با دادن تکنیک‌های خود آگاهی به کودکان، بر احساس ارزشمندی فردی آنها بیافزاید. یکی از این تکنیک‌ها دادن مسئولیت به دانش‌آموز به گونه‌ای است که توانمندی کودک را به چالش بکشد و تا حد کمی، بیش از توانش باشد تا او احساس مفید و ارزنده‌بودن کسب کند.

راهکارهای پیشنهادی کارشناس برای تقویت ارزش گرایی در محیط کلاس و مدرسه:

معلم می‌تواند ۱۵ دقیقه در کلاس فضای آزاد ایجاد کند و از دانش‌آموز بخواهد با انجام کاری یا هنرنمایی، خودش و بقیه را شاد کند. این فضا باید به صورت چرخشی باشد، چراکه برجسته شدن یک نفر در کلاس، خودارزندگی بقیه را پایین می‌آورد. با این روش، دانش‌آموزان حس خوب و خوشحال بودن را از طریق یک منبع درونی تجربه می‌کنند که نسبت به کسب آن از منبع بیرونی پایدارتر و اصیل‌تر است. تعریف و تمجید کردن معلم از تمیزی، فن بیان کودک، وقت‌شناسی، همدلی کردن کودک با همکلاسی‌هایش و... نیز از مجموعه راهکارهایی است که می‌تواند در ارزش گرایی کودک موثر باشد.

خانم باغ گلشنی از اینکه شما بعضی از روزها بیشتری خرید
نوشته می شوم. همیشه بخندید، من از اینکه پنجشنبه ها به
خاطر رفتن به استخر در کلاس شما یک ساعت نیستم ناراحت
کاهش می شود آن یک ساعت که ما چند نفر نیستیم ساعت قصه
گویی باشد. از اینکه به پارک می ریم خیلی خوشحالم اگر می شود
صبح پنجشنبه ی آخر ماه نباشد. عصرها باشد. خانم من
خیلی خوشحالم که امسال می توانم به جای حتم درس بروم.
امیر بارسانگر

خانم باغ گلشنی اگر می شود ساعت آخر بعضی روزها قصه تعریف کنید تا منم باشم
اگر می شود یک دقیقه خنده ی هر روز را پیشی بگیرید. محمد شاپور وید

خانم باغ گلشنی اگر می شود به جاس این که هر روز یک دقیقه
بخندیم، دو دقیقه بخندیم. اگر می شود برای برنامه ی پارک
با مادرها، پارک ما انتخاب کنیم که زمین فوتبال داشته
باشد چون در مدرسه زمین ورزشی مناسب نداریم

دست نوشته

خانم باغ گلشنی اگر می شود کار دستی در دست کنیم و در قفسه ی
کلاس بگذاریم تا با دیدن آن شاد شویم. علیرضا زایع

دانش آموزان

خانم باغ گلشنی اگر می شود در زمانی پارک اجازه دهید یک بار پیاده روی
صبح ی دوم که غذای غیر مفید است اما هدی ما دست داریم. لطفاً یک بار!

درباره شادی

خانم باغ گلشنی اگر می شود در زمانی پارک اجازه دهید یک بار پیاده روی
صبح ی دوم که غذای غیر مفید است اما هدی ما دست داریم. لطفاً یک بار!

خانم باغ گلشنی اگر می شود برای اینکه بیشتر شاد شویم ۶ در ماه دوروز
اجازه دهید اسباب بازی بیاوریم و بازی کنیم. اگر می شود بعضی روزها
یک ساعت با شما به حیاط مدرسه برویم و بازی کنیم.
امیر صمیمی جمال پور

خانم باغ گلشنی اگر می شود بعضی روزها، نعلبخت ها را کنار هم بچسبانیم
تا کلاس تغییر کند و بیشتر شاد شویم. محمد حسام محرابی

خانم باغ گلشنی اگر می شود در کلاس یک بادکنک آویزان
کنیم تا با آن بازی کردن به آن ها شاد شویم.
آراد / فلاطونیان

خانم باغ گلشنی خوشحالم که با مادرها و شما به پارک می رویم. حتماً این کار را
تا آخر سال تکرار کنیم. علی زاهدی